

Innovatie in steden via nieuwe dwarsverbanden

Het thema van de creatieve stad die innovatie aanjaagt via investeringen in de creatieve industrie is zo onderhand genoegzaam bekend in Nederland. Maar, langzamerhand komen steden erachter dat innovatie meer nodig heeft dan alleen een sterke creatieve sector. In hun nieuwste boek 'The Intercultural City' laten auteurs Charles Landry (foto) en Phil Wood zien hoe steden en organisaties hebben geprofiteerd van nieuwe, interculturele dwarsverbanden.

In de 21^e eeuw spitst de economische strijd zich meer en meer toe op een strijd om het talent. De creativiteit van mensen biedt immers concurrentievoordeel voor bedrijven. Aangezien menselijk talent zich in toenemende mate concentreert in steden die iets extra's te bieden hebben, raakt de toekomst van de organisatie steeds meer verknoot met die van de stad waar zij gevestigd is.

Daarnaast floreren innovatieteams van succesvolle bedrijven ook steeds meer dankzij de diversiteit van hun samenstelling. Een mix van culturen en etniciteiten in een team levert, mits goed gemanaged, vaker oorspronkelijke oplossingen voor vraagstukken. Zo komen Wood en Landry onder meer met het voorbeeld van Philips Design in een interview met ceo Stefano Marzano. Sociale innovatie.nu heeft de aanpak van Philips Design eerder beschreven (zie onder cases, archief: Het Renaissance model van Philips Design). Ook voormalig Shell topman Steve Miller laat zich in 'The Intercultural City' uit over de zegeningen van interculturele teams als het om innovatie gaat.

Talent kweken en behouden

Het innovatievermogen van bedrijven is dus voor een belangrijk deel afhankelijk van de beschikbaarheid van adequaat opgeleid talent. Aangezien individuele bedrijven slechts in een minderheid van de gevallen in staat zijn om hun talent alles te bieden, is een nauwe samenwerking met de stad noodzakelijk.

Volgens Charles Landry is de fout die veel steden begaan dat zij slechts keuzes maken voor een deel van de totaaloplossing. Of alles wordt gezet op het aantrekken van bedrijven en investeerders, zonder dat er veel aan aanwas wordt gedaan; of al het geld gaat naar de creatieve industrie die de stad maar innovatiever moet maken; of de focus ligt op citymarketing en cultuur wordt dan slechts de inzet voor inkomend toerisme.

Het succes van een aantal Canadese steden is volgens Landry en Wood voor een belangrijk deel te danken aan een én-én-én beleid: een actief inbeddingprogramma voor (kennis-) migranten, een aantrekkelijk cultureel klimaat zowel qua productie als consumptie van cultuur en investeringen in het commercialiseren van innovaties. Met name een stad als Toronto scoort op dit vlak goed.

Zo lopen op hun beurt de nieuwe lidstaten van de EU gevaar omdat zij, ondanks hun snel groeiende economieën, te weinig werk maken van het ontwikkelen van hun human capital. Hoogopgeleide kenniswerkers uit Polen of de Baltische staten vertrekken en masse naar het Westen, maar in de scholing van de beroepsbevolking die blijft wordt nauwelijks geïnvesteerd. Sociale innovatie in bedrijven heeft uiteindelijk maatschappelijke innovatie in de stad nodig om een duurzame voedingsbodemp te vinden waarop ondernemen blijvend mogelijk is.

Sociale innovatie.nu was kortgeleden in Litouwen voor een onderzoek naar Vilnius. De meest zuidelijke van de drie Baltische EU-lidstaten heeft een bruto binnenlands product dat al vijf jaar achtereen ieder jaar rond de negen procent groeit. Het probleem in Litouwen is

echter dat er forse tekorten op de arbeidsmarkt ontstaan, omdat in de afgelopen vijftien jaar 500.000 inwoners – meestal jong en hoogopgeleid – hun land voor het westen hebben verruild. Dit aantal staat gelijk aan 1/8 deel van de totale bevolking. Over brain drain gesproken.

Vilnius is volgend jaar Europese hoofdstad van cultuur en in het kader daarvan wordt er veel geïnvesteerd in prestige projecten, waaronder de bouw van het Paleis van de Groothertogen van Litouwen – een replica van een belangrijk historisch gebouw dat direct achter de kathedraal verrijst (foto). Dit is een stokpaardje van de voormalige premier en het hardnekkige gerucht in Vilnius gaat dat deze de keuze had om de beschikbare miljoenen te investeren in reconstructie van het paleis of in computers voor scholen.

Nieuwe dwarsverbanden

Landry en Wood wijzen er keer op keer op hoezeer steden er baat bij hebben gehad wanneer ze geïnvesteerd hebben in nieuwe, meestal interculturele dwarsverbanden die het sociale weefsel in de stad versterken en de beroepsbevolking bredere kansen bieden om zich te ontwikkelen. Voorbeelden zijn er genoeg: van bibliotheken die compleet nieuwe en open centra worden voor leren en ontmoeten, en musea die interactieve, crossculturele activiteiten organiseren, waarbij debat en dialoog actief aangewakkerd worden, tot de inzet van jeugdtheaterwerkvormen met als doel spanningen tussen etnische groepen te verminderen in een Britse stad die economisch de dupe dreigde te worden van de conflicten.

Kortom, de échte creatieve stad is niet de stad die culturele creativiteit louter economisch benut, maar de stad die culturele creativiteit aanwendt voor sociale en economische cohesie. Dat is nodig, aldus Landry en Woods, omdat in de meeste steden etnische en culturele groepen naast maar vooral ook langs elkaar heen leven. Van succes is vooral sprake wanneer er activiteiten gevonden worden die een gezamenlijke inspanning vragen met een gemeenschappelijk doel. Saillant detail: de auteurs wijzen onder meer op het succes van interculturele teams op de werkplek. Immers, daar werken mensen gezamenlijk aan gemeenschappelijke doelen. Integratie op de werkplek is volgens hen een onderbelicht terrein voor beleidsmakers dat naar verhouding vaak meer resultaten heeft opgeleverd dan alle inspanningen in gemengde wijken en gemengde scholen.